ಭರವಸೆಯ ಬಿತ್ತಿ ಉತ್ಸಾಹ ಬೆಳೆಸಿದವ

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಅವನನ್ನು ದೀರ್ಘ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನಿದೆ? ತನ್ನ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಕೆಲಸದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ರೂಪವನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿದಂತಹ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನೀಗ ಹೇಳುವೆನು.

ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ನನಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ರಜೆ ದೊರಕಿತು. ಆಗ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದರ ಬದಲು ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾರಣವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೆ. ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ನಾನು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಿಂದೆಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಳ್ಳಿನ ಕಂಟಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಣಗಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಬೆಳೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿ ಎರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ಅದು ನಿರ್ಜನವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ನಿಂತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಊರು ಇದ್ದಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಆರೇಳು ಮನೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಒರತೆ ಇದ್ದಿರಲೇ ಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು ನನಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಡುಕಿದ ನಂತರ ಒಂದು ಹಳ್ಳ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆದರೆ, ಅದು ಈಗ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದೆ. ನನ್ನ ಬಳಿಯ ನೀರು ತೀರಿ ಹೋಗಿತ್ತು, ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿ ನೀರಿಗಾಗಿ ತಹತಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಊರಿನ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೋದ ದೇವಾಲಯವೂ ಕಂಡಿತು, ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಜನವಾಗಿತ್ತು.

ಆಗ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳು. ಸೂರ್ಯನ ಶಾಖದಿಂದ ಭೂಮಿ ಕಾಯ್ದುಹೋಗಿತ್ತು. ಬಿರುಸಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಳಿ ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಿರ್ಜೀವ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಯವಾಗಿದ್ದ ಆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಬಂದ ಒಂದು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ.

ಐದು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದರೂ ನೀರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತು ನಾನು ನೀರಿನ ಆಸೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಜನವಾದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಗೆ ಏನೋ ಕಂಡಿತು. ಅದು ಒಂದು ಮರದಂತೆ ತೋರಿತು. ನಾನು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಮರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನಿದ್ದ. ಅವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ, ಕಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ನಾಯಿ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದವು.

ಆತನು ಸೋರೆ ಬುರುಡೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಕೊಟ್ಟನು. ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಆಳವಾದ ಬಾವಿಯಿಂದ ಆತನು ನೀರು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನೇ ಒಂದು ಮರದ ಗಿರಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹಗ್ಗದಿಂದ ನೀರು ಸೇದುತಿದ್ದನು. ಆತನು ಮಿತಭಾಷಿ. ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಲು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರಿತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಆ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಕಾಣುವ ಯಾವುದೇ ನಿರೀಕ್ಷೆ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು, ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ದೊರಕಿದ

ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ಸೂರು ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದವು. ಬಿರ್ರೋ ಎಂದು ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಮನೆಗೆ ತಾಕಿ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದವು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ತೊಳೆದ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಲಕಲಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು, ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿದ ನೆಲ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೊಡಲಿ ಇತ್ತು. ಸಣ್ಣ ಉರಿಯ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ತನ್ನ ಕೋಟಿನ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಲಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರ ಹರಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಲಿದಿದ್ದನೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂದ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ನನಗೂ ಕೊಟ್ಟ. ನಂತರ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸಿಗರೇಟು ಕೊಡಲು ಹೋದೆ. ಆದರೆ ಆತನು ತಾನು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆತನ ನಾಯಿಯೂ ಕೂಡ ಅವನಂತೆಯೇ ಮೌನವಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂದಿನ ಊರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದೂವರೆ ದಿನದ ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಾತಿನಿಂದ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದೆನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೂರ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆಗಳಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಮರಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿದ್ದವು. ಬಿರುಸಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾವ ಮರವೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ದಿಣ್ಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸದಾ ಧೂಳಿನ ಸುಂಟರ ಗಾಳಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದ್ದಿಲಿನ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದಿಲನ್ನು ನಗರದವರೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗಿತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಜನರಿಗೆ, ದಳ್ಳಾಳಿಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಇದ್ದಿಲು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕುಟುಂಬದ ಜನರು, ಸಾಲ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊಟವಾದ ನಂತರ ಆ ಮುದುಕನು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದನು. ಒಂದೊಂದೇ ಬೀಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಇಡ ತೊಡಗಿದನು. ಸಿಗರೇಟಿನ ಒಂದು ದಮ್ಮು ಎಳೆದು, ನಾನೂ ಅವನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಆತ ಆ ಕೆಲಸ ತಾನೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಆತನಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೈ ಹಾಕುವುದು ಸರಿಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ನಡೆದದ್ದು ಇಷ್ಟೇ ಮಾತು. ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ೧೦ ರ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲೇನಾದರು ಕುಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ನಂತರ ಮಲಗಲು ಹೋದನು.

ಏಕೋ ಏನೋ ಅವನೊಂದಿಗಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ನಾನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಇರಬಹುದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಆನಂತರ ಆತನು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು. ಮುಂದೆ ಇನ್ನಾವ ಮಾತಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಆತನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ   ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು.

ತಾನು ಆರಿಸಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಆಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಿ ಯಲ್ಲಿಯ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಹೊರಟನು. ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಐದು ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆ ಇತ್ತು. ಅದು ಒಂದು ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಷ್ಟು ದಪ್ಪವಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾನೂ ಮೌನವಾಗಿ ಅವನನ್ನು

ಹಿಂಬಾಲಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕುರಿಗಳು ಮೇಯುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನಾಯಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದನು. ನನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಗದರಿಸುವನೆಂದು ನನಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆತನು ಹಾಗೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದನು. ನನಗೆ ಮಾಡಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದೆ. ಅವನು ಸುಮಾರು ನೂರು ಗಜ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ದಿಣ್ಣೆಯನ್ನು ಏರಿದನು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದು, ಒಂದು ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದನು. ಅವನು ನಾಟಿ ಜಾತಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಭೂಮಿ ಅವನಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂದುಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಊರಿನ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತೋ, ಅಥವಾ, ಯಾರೋ ಶ್ರೀಮಂತನದಾಗಿದ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ! ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅದರ ಯಜಮಾನನು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಆತನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಆ ಒಂದು ನೂರು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿದನು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ನಂತರ ಆತನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೀಜಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದೆನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕೊನೆಗೆ, ನನಗೆ, ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು; ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆತನು ಆ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಒಂದು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಸಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೇವಲ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅರ್ಧ ಇಲಿಗಳ ಪಾಲಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದು ಆತನ ಎಣಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಸಿಗಳಾದರೂ ಬೆಳೆದಿವೆಯಲ್ಲ.

ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕತೊಡಗಿದೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆತನ ವಯಸ್ಸು ಐವತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರಿರಬಹುದು. ತನಗೆ ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಎಂದು ಆತ ಸ್ವತಃ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆತನ ಹೊಲವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆತನ ಮಗ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಆತನು ತನ್ನ ನಾಯಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದನು. ಮರಗಿಡಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಭೂಮಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೆನಿಸಿತು ಅವನಿಗೆ. ಆತನಿಗೆ ಬೇರಾವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು.

ನಾನು ಯುವಕನಾಗಿದ್ದೆ, ಆ ಮರುಭೂಮಿಯಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಟ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಆತನ ರಹಸ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಆಗ, ನನಗೆ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಸುಖಮಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮುಂಬರುವ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮರಗಳು ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನ ರೂಪ ತಾಳುವವೆಂದು ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆತ, ದೇವರು ತನಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟರೆ, ತಾನು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವೆನು. ಆಗ ಈ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮರಗಳು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹನಿಗೆ ಸಮನಾಗುವವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆತನು ಕೆಲವು ಹಣ್ಣಿನ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸಸ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ. ಅದರ ಸುತ್ತ ತಂತಿಯ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕುರಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದ. ಈ ಸಸಿಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಳಗಿನ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೇ ರೀತಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಕಣಿವೆಯ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಳದಲ್ಲಿ ಆರ್ದ್ರತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಸಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಂಭವ ಇತ್ತು.

ಮರುದಿವಸ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ, ೧೯೧೪ ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನಿದ್ದ ಸೈನ್ಯ ಭಾಗ ಸತತವಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಸೈನಿಕನಾಗಿದ್ದ ನಾನೂ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ವ್ಯವಧಾನವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ಕುರುಬನ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವರು ಅಂಚೆ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ನಾಣ್ಯ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಲವರಿಗೆ ಮರಬೆಳೆಸುವ ಹವ್ಯಾಸವೂ ಇರಬಹುದು. ನಾನು ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ರಜೆ, ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವೂ ದೊರೆಯಿತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದೆ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಊರಬಳಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ, ದೂರದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಮಂಜು ಕವಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಆ ಕುರುಬನ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಆತನ ನೆನಪು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮರಗಳು ಈಗ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆದಿರಬಹುದೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿತು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಸಾಯುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಆ ಕುರುಬನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಯಾರಾದರು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದೆ. ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಮುದುಕನಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕುರುಬನು ಸತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬದುಕಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಈಗ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಕುರಿಗಳು ಇದ್ದವು, ಮತ್ತು ನೂರು ಜೇನುಗೂಡುಗಳಿದ್ದವು. ತಾನು ಬೆಳೆಸಿದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕುರಿಗಳು ತಿನ್ನಬಹುದೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಭೀಷಣ ಯುದ್ಧದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು.

೧೯೧೦ ರಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ಮರಗಳು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಮುಂದೆ ನಾವು ಕುಬ್ಜರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಸುರಿನಿಂದ ಮೈದುಂಬಿನಿಂತ ಆ ಮರಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇಡೀ ದಿನ ಮೌನವಾಗಿ ಆ ಹಸುರಿನಿಂದ ನಳನಳಿಸುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿದೆವು. ಅದು ಈಗ ೧೧ ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ಉದ್ದ ಹಾಗೂ ೩ ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ಅಗಲವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅಶಿಕ್ಷಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ಕುರುಬನ ಸತತ ದುಡಿತದ ಫಲವಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಉದಾರ ಮನವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಬಂತು. ಬಯಸಿದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಂಹಾರ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಸೊಗಸಾದ ಪ್ರೇಮಮಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಬಹುದು ಎನಿಸಿತು.

ಆ ಕುರುಬನು, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಲಾಹಲಗಳಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೂರವಿದ್ದು, ತನ್ನ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತ ನಳನಳಿಸುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಮರಗಳು ಆತನ ಕೆಲಸದ ಮೂಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಗಿದ್ದವು. ಅವನು ನನಗೆ ಕೆಲವು, ಐದು ವರ್ಷದ ತೇಗದ ಮರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಆತ ಅವುಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಈ ಮರಗಳನ್ನು ಕಣಿವೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆರ್ದ್ರತೆ ಇತ್ತು. ಈ ಮರಗಳ ಬೇರುಗಳು ಮಣ್ಣನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಅಗಲವಾದ ಎಲೆಗಳು, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರವಾದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮರಗಳ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರಲು ಸಮಯವೆಲ್ಲಿ? ಆತನಂತೂ ಸದಾ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಕಲ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅವು ಎಷ್ಟು

ದಿನಗಳಿಂದ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದವೋ ಏನೋ. ಇದು ಮರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿಉತ್ಸಾಹ ಹುಟ್ಟಿಸುತಿತ್ತು. ಬಹು ಕಾಲದಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಆ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಈ ನೀರಿನ ಒರತೆಗಳ ದಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಗಾಳಿಯೂ ಸಹ ಬೀಜಗಳನ್ನು ದೂರ ದೂರದವರೆಗೆ ಪ್ರಸರಿಸುತಿತ್ತು. ಬತ್ತಿ ಹೋದ ನದಿಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಪೊದೆಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಮಣ್ಣಿನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿದ್ದ, ವಿಧವಿಧವಾದ ಬೀಜಗಳು, ಈಗ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಹೊಸರೂಪದಿಂದ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಕಾಡು ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿಗೊಂದು ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆ ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅತ್ಯದ್ಭುತವೆಂದು ತೋರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊಲ ಮತ್ತು ಕಾಡು ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವವರು ಅದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು ಹೌದು, ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ಅವರು, ತಮಗೆ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಾವುದೋ ಗುಣಧರ್ಮವಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಆ ಕುರುಬನ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕೆಲಸ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಆತನು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದವರೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯವರೇ ಆಗಲಿ ಆ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡನ್ನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ನಂಬುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆತನು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗಿ, ಒಂದು ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ. ಏಕಾಂತದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಆತ ಕೊನೆಗೆ ಮಾತಡುವುದನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

೧೯೩೩ ರಲ್ಲಿ, ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಕಾಡಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ, ಸಿಗರೇಟು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದರಿಂದ ಆ ಸರಕಾರಿ ಕಾಡಿಗೆ ಅಪಾಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಕಾಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಚ್ಚರಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬನು, ೧೨ ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೀಟೆ ಮರಗಳನ್ನುನೆಡುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದ. ಮರುವರ್ಷ ಹೊಸ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ.

೧೯೩೫ ರಲ್ಲಿ, ಆ 'ಸಹಜ ವನ' ವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಸರಕಾರದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಳವೇ ಬಂದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು, ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಆ ಇಡೀ ಕಾಡನ್ನು 'ಅಭಯಾರಣ್ಯ' ವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾದ ದೊಡ್ಡ ಲಾಭವೆಂದರೆ, ಮರಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಇದ್ದಿಲು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗದ ನಿಷೇಧ. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಈ ಕಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗದೆ ಇರುವುದು ಅಸಂಭವವಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಮನಕೂಡ ಕರಗಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಈ ಸಹಜ ವನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಆತನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತನಾದನು. ಮರುದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರು ಆ ಕುರುಬನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅದು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ದೂರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾಗಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಿತ್ತು. ಆತನಿಗೂ ಸಹ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆದರವಿತ್ತು. ನಾನು ತಂದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಮೂವರೂ ಊಟ ಮಾಡಿದೆವು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ, ಆ ಕಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಹಳ ಸಮಯ ಕಳೆದೆವು. ನಾವು ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ, ಈಗ ಮರಗಳು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ೧೯೧೩ ರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂಜರಾಗಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ.

ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ, ಸತತ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನವು ಈತನಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದವು. ಬಹುಶಃ ಅವನು ಈ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ದೇವರ ವಿಶೇಷ ದೂತನಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅವನು, ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ನೆಟ್ಟ ಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬುವನೋ ಎಂಬ ಸಂತಸದ ಕುತೂಹಲ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು.

ಹಿಂತಿರುಗುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಕೆಲವುವಿಶೇಷ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ, ಆದರೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ' ನಾನು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡದಿರಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಆ ಕುರುಬನಿಗೆ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದಿದೆ ' ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಅವನು ನನಗೆ, ' ಅವನು ಬಹುಶಃ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲರಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಆತನು ಸಂತಸವಾಗಿರಲು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆ ಕಾಡು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು, ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಕುರುಬನೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದನು. ನನ್ನ ಮಿತ್ರನು ಕಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೂವರು ವನ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಇದ್ದಿಲು ಮಾಡುವವರು ಕೊಡುವ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ರೀತಿಯ ಲಂಚಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಅವರನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ೧೯೩೯ ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯೊದಗಿತು. ರೈಲು ದಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಬಂದಂತೆ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಳ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆಯ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಿತ್ತು. ಕಡಿದ ಮರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿಸುವುದು ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಬಹು ಬೇಗ ಅದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕುರುಬನಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವು ಲವಲೇಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ೩೦ ಕಿಲೋ ಮೀಟರು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮರ ನೆಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ೧೯೧೪ ರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ಇದ್ದ.

೧೯೪೫ ರಲ್ಲಿ ನನಗೆ, ಮುದುಕನಾದ ಆ ಕುರುಬನನ್ನು ಕೊನೆಯ ಸಲ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಆಗ ಆತನಿಗೆ ೮೭ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಈ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಿರ್ಜನವಾಗಿದ್ದ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸಿನ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಈಗ ಗುರುತಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸು ನನ್ನನ್ನು ಅನೇಕ ಹೊಸ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿತು. ಒಂದು ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಊರ ಹೆಸರನ್ನು ಓದಿಯೇ ಅದು ನಾನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಊರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ನಾನು ಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಊರ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದೆ. ೧೯೧೩ ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಮುರಿದು ಹಾಳಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೇವಲ ಮೂವರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಬಹು ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಕಾಡುಮನುಷ್ಯರಂತಿದ್ದರು ಅವರು. ಅವರ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ಪೊದೆಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಆ ನಿರಾಶೆಯ ಬದುಕಿನಿಂದ ಕೇವಲ ಮೃತ್ಯುಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈಗ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಮಳವಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ಒಣ ಮತ್ತು ಬಿಸಿ ಗಾಳಿಯ ಬದಲು ಇಂದು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ದ್ರತೆ ಇತ್ತು. ಒಂದು ಕಡೆ ನನಗೆ ನೀರು ಬೀಳುವ ಸದ್ದು ಕೂಡ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಕಾರಂಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಅಚ್ಚರಿ ಮೇರೆ ಮೀರಿತು. ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೋ ಕೆಂಡ ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರಕೂಡ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಆ ಮರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಳನಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವುದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿತ್ತು ಆ ಮರ. ಆ ಊರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ, ಉಜ್ವಲವಾದ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಶಾಕಿರಣ ಉದಯಿಸಿದೆ ಎನಿಸಿತು. ಮುರಿದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ

ಮನೆಗಳನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಈಗ ಊರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಂಪತಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ೨೮ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗಳನ್ನು ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅಂದಗೊಳಿಸಿ, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಒಂದುಕಡೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಪಾರಿಜಾತ ಗಳಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಸೀತಾಫಲ ಮತ್ತು ಪೇರಲ ಮರಗಳಿದ್ದವು. ಅದು ಈಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡಲು ಬಯಸಬಹುದಾದಂತಹ ಊರಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಾಯುದ್ಧ ಆದೇ ತಾನೆ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಜೀವನ ಇನ್ನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಜೋಳದ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಕಂಡೆ. ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ನೀರಿನ ಪಸೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹಸಿರು ಪಸರಿಸಿತ್ತು.

ಕೇವಲ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಹಸುರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಮೃದ್ಧಗೊಂಡಿತ್ತು. ೧೯೧೩ ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದ ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಹಸಿರು ತುಂಬಿದ ಹೊಲಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳ ಬತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಈ ನೀರನ್ನು ಕಾಲುವೆಗಳಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹೊಲಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ನೆರಳು ಕೊಡುವ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳಿದ್ದವು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತ್ತು. ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜನ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಆಸೆಗಳನ್ನು ತಂದರು. ಈಗ ಆ ಊರಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಜನರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೊಳಪು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಈಗ ೧೦,೦೦೦ ಆಗಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲರ ಸುಖ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಆ ಒಬ್ಬ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಕುರುಬನು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದನು.

ಈ ಸುಖ ಸಂತೋಷವೆಲ್ಲ, ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಅರಿವಾದಾಗ ಮನಸ್ಸು ಮೂಕವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗನಾಗಿ, ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ಏನೇ ಆದರೂ, ಮಾನವೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ, ಮಾನವನು, ಭೂಮಿಯಮೇಲಿದ್ದುಕೊಂಡೂ ದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಆವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅರಿವಾಗಿತ್ತದೆ. ೧೯೪೭ ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಆ ಕುರುಬನು ಚಿರನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು.

ಲೀಲಾ ಗರಡಿ

++++++++++++++++++++++++++++++